Poštnina plačana v gotovini

Mariborski Večernik »JUTRA«

Cena 1 Din

Leto IV. (XI.), štev. 10 | Maribor, torek 14. januarja 1930

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon: Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Mala antanta in Madžarska

NOVE TEŽKOČE ZA UREDITEV VPRAŠANJA VZHODNIH REPARACIJ. — DVOBOJ MED MALO ANTANTO IN MADŽARSKO.

HAAG, 14. jan. Dočim je problem nemških reparacij v bistvu že rešen, pa so nastale na drugi strani na konferenci nove težkoče, ki so v zvezi z vprašanjem vzhodnih reparacij. Kakor znano, je določena skupna blagajna za odškodnino madžarskim optantom, v katero naj vplača Madžarska 250, Italija 30 in Francija 10 milijonov zlatih frankov. Tekom pogajanj pa v tem vprašanju ni zaznamovati nobenega napredka, ker Mala antanta prejkoslej vztraja na junktimu med reparacijami Bolgarske, Avstrije in Madžarske in tudi noče privoliti v ureditev avstrijskega in bolgarskega reparacijskega vprašanja, dokler ne bo popolnoma pojasnjeno madžarsko vprašanje. Ker pa stoji Madžarska trenutno na stališču, da morajo države Male antante najmanj toliko vplačati v skupno blagajno kakor Madžarska, se skušajo države Male antante izogniti temu pritisku na ta način, da hočejo za likvidacijske zahteve obremeniti Nemčijo. Njihovo postopanje se opira na določbe mirovne pogodbe v Versaillesu, po kateri je Nemčija obvezana, da prevzame vse dolgove za vse reparacije, tudi za podpisane zavezniške. O tem vprašanju se bo torej razvil še nov boj, ki pa bo najbrže ostal brez vpliva na podpis pogodbe o Youngovem načrtu. V slučaju, ako države Male antante namreč ne bi hotele podpisati Youngove pogodbe, bodo pogodbo pač podpisale velevlasti, za male države pa bo stopila v veljavo, čim bodo tudi one deponirale svoje podpise.

HAAG, 14. januarja. Davi se je pričela komisija za ureditev vprašanja vzhodnih reparacij pogajati z madžarsko delegacijo. Avstrijski zvezni kancelar dr. Schober je imel daljšo konferenco z generalnim tajnikom francoskega zunanjega ministra Filipom Berthelotom in angleškim poslanikom na Dunaju. V zvezi s tem je imela avstrijska delegacija tudi konferenco z jugoslovanskimi, bolgarskimi, rumunskimi in poljskimi delegati.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš,

presumptivni naslednik predsednika ČSR Masaryka, spada danes v vrsto najodličnejših evropskih državnikov. Zato se tudi njegove izjave vedno jemljejo zelo resno. Te dni je ponovno dal zanimive izjave, ki zaslužijo zabeležbo tudi pri nas.

Prepričan sem — pravi — o možnosti evropskih zedinjenih držav in menim, da se kretamo v tej smeri. Vendar lahko traja 50 let, dokler bomo prišli tako daleč, da bomo mogli rezultat tega pokreta nazvati »Zedinjene države« ali podobno. Sem pa tudi proti nazivu Zedinjene države, ker pri tem vedno mislimo na Zedinjene države Amerike in menimo, da moramo Evropo urediti po tem modelu. Tudi sem proti nazivu »federacija«, ker bi lahko koga zapeljal, da bi primerjal bodočo Evropo s Švico. V današnjem stadiju sploh ne moremo reči, kakšno obliko bo imela bodoča politična Evropa. Zelo verjetno, da ne bo podobna ne Zedinjenim državam S. A. niti Švici v njih sedanji sestavi. Če že govori za analogijo s Švico, da bo menda tudi v bodoči Evropi vladalo več jezikov, pa je na drugi strani mnogo potez v švicarski federaciji, ki za Evropo niso primerne, ker bo Evropa stala popolnoma drugačnim problemom naproti.

Da se Evropa giblje v smeri — recimo — bratstva — v tej smeri me notrjuje dejstvo, da bi po vsaki drugi poti šla v katastrofo. Vedno bolj se bo uveljavljala ta resnica, tehnične, gospodarske in moralne sile bodo zahtevale spremembo sedanjih prilik. Vedno rastoči železniški in zračni promet bosta države zbližala, tako da bodo končno samo še upravne meje. Uveden bo sistem ne absolutne, pač pa omejene svobodne trgovine. Tej evoluciji moramo pustiti prosto pot. Ali bo vrhovni poglavar te bodoče Evrope predsednik ali kak komite, kdo more danes to vedeti?

Temelj nove Evrope bo nedvomno Društvo narodov. Mnogi ga kritizirajo. To ni težko. Nekaterim se zdi nespametno, da ima država malega pomena in nepopolne civilizacije enak glas v Društvu narodov kakor velesile. Tudi drugi pomisleki se pojavljajo. Toda Društvo narodov je nedvomno dokazalo svoje ekzistenčno pravo in ima danes neprimerno večji ugled nego ga je imelo še drugo leto po ustanovitvi. Rekli so, da bo vsak velik narod zavrnil vmešavanje Društva narodov v njegove odnošaje do drugega naroda. In vendar je Velika Britanija baš sedaj predložila Društvu narodov vprašanje Iraka, in tudi drugi veliki narodi so že svoje mednarodne zadeve prepustili v rešitev Društvu narodov (Italija, Grška). Ne smemo pozabiti, da so imele velike vojne vedno male vzroke, kakor n. pr. avstrijsko-pruska vojna l. 1866 radi Schleswig-Holsteina itd. Nočem trditi, da je Društvo narodov absolutna garancija za mir, nedvomno pa je veliko zavarovanje miru.

Mir v Evropi je po mojem mnenju — tako je izjavil dr. Beneš te dni zastopnikom holandskega tiska — zagotovljen za nekaj desetletij. Ako se posreči ga zasigurati za bližnjih 20 let, je zasiguran za 40 let. Današnja generacija je tako prožeta s protivojnim duhom, da bi prevzela nase vse žrtve, samo da izloči novo vojno nevarnost. Zato imajo tudi današnje arbitražne pogodbe večjo vrednost nego samo papirnato.

Konsolidacija po zadnji vojni je napredovala tako naglo, kakor še po nobeni vojni v preteklosti. Morda baš zato, ker je svetovna vojna tako globoko posegla v vse življenje. Mirovno gibanje mora imeti cilj, da bodoče generacije ne bodo pozabile na lekcijo, ki jo je dala svetovna vojna.

Haaška konferenca pomeni predvsem likvidacijo vojne v gospodarskem in finančnem pogledu, pa tudi v političnem, ter bo skupno z bodočo razorožitveno konferenco ena izmed najvažnejših konferenc po vojni. Verujem v uspeh haaške konference, ker ga želijo velike in male sile. So gotove težave, zlasti z Madžarsko. Madžarska mora najti pot iz sedanje svetovne situacije, v kateri je izolirana. Mora priti do praktičnega in razumnega sodelovanja s sosednimi državami, tem bolj, ker so to države, ki so bile v preteklosti dolgo časa med seboj vezane s tesnimi vezmi. Likvidacija preteklosti pomeni tudi politično novo situacijo za Evropo in novo možnost napredka.

Na Dunaju a[illegible] sleparček — vojaški begun.

L. 1928 se [illegible] pojavil v Mariboru Rudolf Harz iz Pesnice. Pri neki tukajšnji avto-tvrdki se je predstavil z dokumentom, neke beograjske banke, v katerem je stalo, da ima dobiti iz Amerike dedščino 30.000 dolarjev. Izročili so mu avto v vrednosti 220.000 Din pod pogojem, da plača v 14 dneh. 14 dni se je »nobel« vozil okrog v družbi raznih prijateljev, ko pa v 14 dneh ni plačal, mu je tvrdka avto zopet vzela, zahtevala pa tudi plačilo poškodb na avtu v iznosu 20.000 Din. Tudi razne prodajalne bencina so zahtevale od njega za bencin krog 1400 Din. Mož je nato naglo zginil. Kasneje so dobivali znanci od njega pozdrave iz francoske tujske legije. Te dni pa je prišlo z Dunaja poročilo, da so tam aretirali Rud. Harza, ki pravi, da je jugoslovenski državljan. Ker so naše oblasti med tem tudi ugotovile, da je Harz vojaški begun, ki je pobegnil od remontnega depoja v Slov. Bistrici, bo zahtevana skoro gotovo njegova izročitev. Zaenkrat je v zaporih dunajskega sodišča. —

Električna žica se je utrgala

včeraj krog 17. ure v Jenkovi ulici. Ker je bila nevarnost za ljudi, so cesto zaprli. Tekom pol ure so uslužbenci mestnega električnega podjetja nedostatek popravili. —

Avtomobilistične pustolovščine.

Ko sta se sinoči krog 21. ure vračala z avtom proti Radvanju graščak g. Nikola Jurkovič in zastopnik tvrdke Ford Jožef Adamovič, sta blizu radvanjskega mostu kakih 200—300 korakov pred seboj videla, kako se je nek s silno brzino vozeči avto zaletel v brzojavni drog in ga presekal na dvoje. Pohitela sta na lice mesta. Iz ponesrečenega avta ni bilo nikogar. Privlekla sta najprej iz njega šoferja, ki je pa bil očividno vinjen, ker je komaj stal. Počasi so zlezli iz avta še 4 potniki, po večini tudi »dobro razpoloženi«. Avto sam je bil tudi nekoliko poškodovan, vendar še sposoben za nadaljno vožnjo. Ker pa sta se gg. Adamović in Jurkovič bala, da se zgodi pri nadaljni vožnji še kaka nesreča, sta vzela raz avtomobila vžigalnik in tako preprečila nadaljevanje vožnje. Zadevo sta prijavila policiji in oddala tam tudi vžigalnik. Šofer je bil lastnik avtotaksija [illegible] M. R. —

Nedeljska smuška tekma.

Razdelitev nagrad se bo vršila ob pol 5. zvečer v restavraciji g. Frica Glaserja v Rušah. Častno darilo za najboljši čas dneva je poklonila tvrdka Bogomir Divjak v Mariboru.

Večer ljubljanskega opernega baleta v našem gledališču

Nedeljo zvečer je po popoldanska mladini namenjeni predstavi nastopil ljubljanski balet pod vodstvom mojstra g. Petra Golovina in prve plesalke gdč. Erne Moharjeve z elitnim programom, ki je bil obsežen in pester, pa premalo izbran. Poleg težjih točk s prvovrstnimi umetniškimi pretenzijami, jih je bilo tudi nekaj takih, ki sem niso sodile. Nepravilna in za celotni efekt kvarna je bila pa tudi razporeditev, ker je bil pričetek težji kakor zaključek. Pravilno bi bilo narobe: rasti iz lažjega k težjemu, iz zunanjega in zgolj tehničnega k notranjemu in čuvstvenemu. Vendar pa moramo ugotoviti, da se baletu pozna resno stremljenje in linija, ki je enotna in mestoma tudi samobitna — izraz hotenja mojstra g. Golovina, ki je spreten voditelj in vzgojitelj. Kvaliteta, posebno izrazna moč poedinih balerin, je pa različna. Najvišje stoji gdč. Moharjeva, ki izborno obvlada tehniko, je prožna in zelo elegantna. V notranje-čuvstvenih kreacijah zna biti iskrena, neprisiljena in intimna, dočim je g. Golovin boljši tehnik kakor interpret. Ima pa dar iznajdljivosti in smisel za efekt, čeprav zaide tu in tam v patos. Velik talent ima tudi gdč. **Smerkoljeva.** Sčasoma bo postala čuvstvena plesalka, a tudi izborna komičarka, treba se ji bo le poglobiti in uravnovesiti talent s tehniko. Zaenkrat je še preveč vihrava in neustaljena. Zboru se pozna Golovinova šola, je precej discipliniran a premalo poglobljen, včasih tudi steriotipen. Umetniško najboljše so pri sinočnem nastopu bile točke z notranjim življenjem. Gdč. **Moharjeva** je prišla najbolj do izraza v orijentalskem plesu, egiptovskem plesu in »Valpurgini noči«, pa tudi v »Carmen«, g. **Golovin** v »Valse«, »Carmen« itd., zbor pa je bil najboljši v egiptovskem plesu in v plesu svečenic. Občinstvo se je posebno zabavalo pri plesu lutk gdč. **Smerkoljeve in gdč. Jančarjeve,** a galerija je bila zopet skrajno nedisciplinirana in je s svojim neumestnim smehom in ropotom neprijetno motila. Bil pa je ta večer zanimiva sprememba, zato bi želeli, da bi nas balet ljubljanske opere še obiskal, pa z bolj izbranim sporedom. —r

Črne zastave

so povodom smrti ministra za javna dela g. inž. Steve Savkovića od včeraj izobešene na tukajšnjih poštnih poslopjih.

Pravoslavno Silvestrovo

so slavili verniki pravoslavne cerkve iz Maribora sinoči v kavarni Jadran, ki je bila v ta namen okrašena z zelenjem. Večera so se udeležili vsi pravoslavni verniki s proto in celim oficirskim zborom, na čelu mu brig. general gosp. Žika Stanisavljević. Vladalo je najlepše razpoloženje. O polnoči je prota Trbojević v lepem nagovoru slikal velike dogodke minolega leta, opozoril pa tudi na potrebo zgradbe pravoslavne cerkve v Mariboru, ki ne bo srbska, ampak cerkev vseh pravoslavnih vernikov v Mariboru, med katerimi je tudi mnogo Slovencev. —

Cercle français.

Francoski krožek v Mariboru vabi vse prijatelje francoskega jezika in slovstva na predavanje, ki ga bo imel gospod Marc Vey, profesor za francosko literaturo na ljubljanski univerzi, v četrtek dne 16. januarja v Vesni. Predmet tega predavanja bo dekadentna poezija v Franciji in pesnik Jean Moreas. Začetek ob 18. uri. Vstop prost. — 119

Jose:

Mozaik mojega božičnega dopusta

Lani na Štefanje. Ob 3.30 zjutraj budnica, ob 4.30 odhod na vlak. Cilj potovanja: Brežice v Posavju.

Samotna, dolgočasna pot mimo treh ribnikov v bližini moje »eremitaže«; nikjer ni žive duše; tišina; in noč se mi zdi neobičajno tajinstvena....

Z zamudo zapustili Maribor. V kupeju za nekadilce: 2 dami, 1 gospod in jaz. Konvencijonalni pozdravi, par brezpomembnih fraz, sicer obča dremavica. Tako do Sv. Jurija. Tam dobili dve novi sopotnici, mladi, živahni, jutranje-sveži. In počasi smo se »ščamali« tudi mi. Porajal se je dan.

Od Celja naprej z neko damo od hrvatske meje. Ventilirava medtem preveč ogreti kupe in stikava za »šlagerji« v božičnih številkah našega dnevnega časopisja. V Zidanem mostu se založiva z novim čtivom: z belgrajskimi dnevniki tega dne.

Pa mi ni bilo več do čtiva: ne vem, ali je bilo premalo zanimivosti, ali pa nisem imel več potrpljenja. Prej zadnje. Rajhenburg, Videm-Krško in končno, evo Brežic, moje zadnje postaje.

Izstopil, z menoj vsega 2 ali 3 sopotniki. Izvoščki, poštni avtobus, sicer kolodvor prazen. Pozabiti ne smem g. M., ki ne zamudi nobenega vlaka.

V gostilni Kramer blizu kolodvora malo okrepčila. G. K. pripoveduje zgovorno o letošnji sadni razstavi v Brežicah, o delovanju sadjarske in kmetijske podružnice istotam, o razmerah pri zvezi kmetijskih podružnic, o drevesničarstvu ter o sadni in vinski trgovini. Konkludiram: Vse bi še nekam šlo, manjka pa zmožnih, podjetnih in požrtvovalnih, a pri tem nesebičnih delavcev.

Do pol dvanajstih v Brežicah. Mesto dokaj prazno. Premerim korakoma glavne ulice — nobenega znanca. Iz gostilne Begovič prodirajo zvoki hrušča in bučnega petja, nekje drugje se oglaša harmonika, zategnjeno, s presledki.

Proti poldnevu s postiljonom proti domačemu kraju. Malo snega — slab saninc in poštne sani »ukajo«. Poslušam domače novice: o poskušanem vlomu v poštni urad, o smrti gostilničarke P. ter raznoterosti lokalne vrednosti. — Sopotnik, mlad, vljuden fant se dotakne »štefanovanja« v znani gostilni tega kraja; on sam bo dal — pravi — za štefan rujnega in drugi mladeniči tudi. To da je obvezno, v tradiciji že...

Ura vožnje in bili smo v domači fari. Zavil sem jo navkreber, sedaj sam, peš. Še pol ure peš-hoda, potem doma.

Pod ljubkim domačim krovom. Božično, svečano razpoloženje. Velika, družinska soba, toplo, prijetno zakurjena, v kotu, ob mizi, jaslice, mah, zimzelen. Vsi smo zbrani: mama, ata, sestri in brata. Izpovedujemo si doživetja, izmenjujemo misli, obujamo svetle spomine daljnjih dni.

Tako lepo se kramlja ob takih prilikah. Ata nosijo na mizo najboljšega letošnjega. In ta dela, narekuje animo, kajti 1929šček je.

V Posavju so imeli lani, hvalabogu, prav lepo letino. Huda zima — rodno leto, pravijo očanci. In res, vsega je bilo, le vinski pridelek je vsled pozebe trte manjši, toda ta manjek izjednačuje boljša kakovost vina.

Križ je z vnovčevanjem pridelkov. Vsevprek. Veliko ponudb — malo povpraševanja, zato nizka, neprimerna cena.

Vino 1929 gre po Din 4.50 do 7.— za liter. Precejšnje množine te lani zares izborne kapljice so bile pokupljene na Biželjskem in v Sremljah (v Pišecah baje manj) že pred božičnimi prazniki. Vinotržci kot Mejač, Mueller, Fink in drugi so tod stalni odjemalci in tudi lani so odvedli že več vagonov v Ljubljano, na Gorenjsko in drugam. Seveda, vinskih zalog je še vedno mnogo, ki čakajo odjemalcev. Tudi starine (1928ščeka) je še dobiti.

1929. leto je dalo Posavju tudi bogate sadne letine. Na višinah so obrodile po dolgih letih prvič tudi češplje (prej se je plod vsako leto zročičil in je predčasno odpadel). Povprečno dosežene cene: jabolka 2 Din, češplje 1 Din za kg. Gros sadja prodan alla rinfuza. Sadno trgovino so imeli v rokah večinoma prekupci; egulativnega vpliva s strani kake korporacije žal še ni bilo.

Mnogo nevolje med narodom vzbuja krčenje gozdov, s katerim uprava brežiškega veleposestva v nekaterih svojih gozdnih objektih baje nepretrgoma nadaljuje. Siromašni sloji, navezani na dobavo kuriva iz teh gozdov, izražajo bojazen, da sčasoma niti drv ne bo dobiti več, ali pa k večjemu po nedosegljivo visokih cenah. In potem neurja in vremenske neprilike sploh, na katere gola rebra obronkov orliških alp gotovo ne bodo brez vpliva! Ali se vsaj vse sproti pogozduje?

Socialna struktura naroda tod: mali kmetje in delavci. Glavna pridobitna panoga: vinogradništvo. Vsled trajajoče gospodarske krize tudi v teh krajih žalosten pojav: beg z dežele. Ženske v mesto kot služkinje, moški v tovarne in rudokope. Ob tem pojavu, ki zavzema vedno večji obseg, pogled v bodočnost ni rožnat. Tujina izčrpa uboge izseljence in jih vrača večinoma izmučene, moralno in telesno pokvarjene, takorekoč brez življenja domačemu kraju. Ali pač vodi kdo o tem račun?

*

Še vedno sem bil v mislih pri nas doma ter analiziral razmere in potrebe domačega kraja, ko sem se naslednjega dne vračal s svojega kratkega božičnega dopusta. Z mešanimi občutki sem vstopil v Brežicah zopet v vlak ter dosegel Sevnico.

•

V Sevnici! Prekinil sem vožnjo radi obiska sorodnice ter ogleda tovarne tanina. Vreme spremenilo svoje, doslej dokaj prijazno lice: sneži kot za stavo. Sevniški grad, ki dominira nad trgom in katerega začetki segajo baje v 9. stoletje, jedva vidim skozi zasnežene atmosfere. Končno v tovarni »Jugotanin« d. d. Tovarna je francosko podjetje; domači kapital je zastopan samo v mejah zakona. Obrat najmodernejše opremljen; vsa mašinerija je iz Francije. Pogon električni — 150 HP. Zaposlujejo preko 100 delavcev. Vsi nameščenci domačini. Za dobivanje tanina uporabljajo prvenstveno kostanjev, pa tudi hrastov les — ves les iz sevniške okolice. Kostanjev les da 6% tanina, hrastov nekoliko manj. Tovarna baje prav dobro uspeva vzlic občutni konkurenci. Tanin gre pretežno v inozemstvo, celo na Kitajsko in v Avstralijo; razpošiljajo ga v vrečah in lesenih zabojih. V tovarni vlada vzoren red; sploh se vsiljuje utis, da je celo stanje podjetja — organizatorno in drugače — idealno.

•

V noči po dohodu v Maribor še pri kabaretni predstavi v znani mariborski kavarni. »Zur Ablenkung«, bi rekel Nemec. Prist. vliam: In za epopolnitev in zaključek tega mozaika.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Torek, 14. januarja ob 20. uri »Lepa pustolovščina«, ab. A. Prvič.
Sreda 15. januarja. Zaprto.
Četrtek, 16. januarja ob 20. uri »Orlov«. Ab C. Kuponi.
Petek, 17. januarja. Zaprto.
Sobota, 18. januarja ob 20. uri »Radikalna kura« ab B. Kuponi.
Nedelja, 19. januarja ob 20. uri »Krog s kredo«. Kuponi. — Ob 20. uri »Orlov«. Kuponi.

Ptujsko gledališče.

Sreda, 15. januarja ob 20. uri »Orlov«. Gostovanje Mariborčanov.

Hudožestveniki v Mariboru.

Slovita ruska gledališka družina Hudožestvenikov bo gostovala v Mariboru predvidoma 23. in 24. t. m. Vprizorita se znameniti literarni deli »Zločin in kazen« od Dostojevskega in Ostrovskega »Siromaštvo ni greh«.

Še enkrat opozarjamo

na letošnjo premijero duhovite francoske komedije »Lepa pustolovščina, ki se bo vršila drevi v marib. gledališču.

Mariborski in dnevni drobiž

Razprava proti mladostnikom po novem kazenskem zakonu

Mariborski prvi državni pravdnik, g. dr. Ivan Jančič, je imel pred Novim letom zanimivo predavanje v Ljudski univerzi o določbah glede mladostnikov v novem kazenskem zakonu, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem tega leta. Začetek razprav pri sodišču je te dni šele prav pokazal, kakšne velikanske važnosti so te nove določbe glede mladostnikov, zlasti za vzgojitelje, učiteljstvo in vse one, ki se pečajo z vzgojo mladine. Že tedaj smo obžalovali radi tega, da odličnega predavanja g. dr. Jančiča niso v večjem številu obiskali krogi vzgojiteljev, zlasti učiteljstvo. Nujno je potrebno, da se učiteljstvo temeljito seznani z novim kazenskim zakonikom glede mladostnih.

Novi zakon loči mladostnike v tri vrste: 1. otroci, ki še niso dovršili 14. let, 2. mlajši mladoletniki od 14. do nedovršenega 17. leta in 3. starejši mladoletniki od 17. do nedovršenega 21. leta. Za mlajše mladoletnike je določen poseben mladinski sodnik, pa tudi pri državnem tožilstvu poseben tožitelj, ki morata stati v zvezi z vzgojitelji in društvom za skrbo mladoletnih ter na ta način tudi še izven sodnega postopanja, oziroma še po zaključku kazenske zadeve pri sodišču skrbeti za mladoletnega. Tozadevno ima zakon obširna in podrobna določila.

Zelo važno je z vzgojnega stališča tudi določilo tajnosti razprav glede mladostnikov, tako da njihova dejanja in imena ne morejo več priti v javnost in jim s tem ni otežkočeno življenje med družbo. Takim razpravam smejo prisostvovati samo sodniki in odvetniki, izmed občinstva pa zopet izjemoma vzgojitelj in zaupne osebe, ki se posebno pečajo z vzgojo mladine.

Razprave proti mladostnikom se torej sedaj znatno ločijo od onih po starem zakonu. Minuli petek je stal pred kazenskim senatom prvi »starejši mladostnik«, 19letni fant, ki je še v letu 1929 vlomil v neko trgovino in odnesel par tisočakov. Senatu je predsedoval ss. Guzelj. Na vratih so razobesili tablo z napisom »tajna razprava«. Že začetek razprave je pokazal nadalje novost, da je moral državni tožitelj dr. Zorjan osebno čitati obtožbo, med tem ko jo je po prejšnjem zakonu čital član sodišča, poročevalec, ali pa zapisnikar.

»Starejši mladostnik« je dejanje skesano priznal, tako da je bila razprava kmalu končana. Ker se je izvršilo dejanje še lansko leto, so veljala za kaznovanje določila starega zakona, ki je določal kazen od 6 mesecev do enega leta. Novi zakon pa določa ostrejšo kazen za isto dejanje od enega leta naprej. Velja pa določilo, da se kaznujejo dejanja iz časa pred 1. jan. 1930 po milejšem zakonu. Vendar je državni tožitelj dr. Zorjan predlagal uporabo novega zakona, ker se lahko zopet pri mladostniku kazen spremeni eventuelno v denarno globo in je bil vsled tega za našega mladostnika novi zakon milejši. Branilec mladostnika, dr. Reisman, pa je opozoril na številne olajšilne okolnosti, ker je mladostnik dejanje skesano priznal, je še nekaznovan in je obljubil napravljeno škodo poravnati in je vsled tega tudi branilec predlagal kaznovanje po novem zakonu, toda ne z denarno kaznijo, ker fant iste itak ne bi mogel plačati, pač pa se mu naj kazen odmeri mesto z ječo, samo z zaporom, ki jo predvideva v takem slučaju novi zakon za mladostnike, med tem ko bi moral biti mladostnik kaznovan po starem zakonu z mnogo hujšo kaznijo, t. j. z ječo. Sodni dvor se je dolgo posvetoval in končno prisodil »starostnemu mladostniku« le 6 tednov zapora z ozirom na številne olajšilne okolnosti. Mladostnik je kazen s hvaležnostjo sprejel. Ker je bil že 5 tednov v preiskovalnem zaporu, je imel pred seboj še samo teden dni življenja pred zamreženimi okni. Svečano je obljubil, da se ne bo nikdar več tako spozabil.

Napredovanja v politično-upravni službi.

V višjo skupino so napredovali sledeči politično-upravni uradniki banske uprave dravske banovine: banski svetnik dr. Miroslav Senekovič 4-I, policijska svetnika v Mariboru Karel Pestevšek in Gustav Puš 4-I, sreski načelnik v Mariboru dr. Hacin, v Laškem Ludvik Pinkava, v Celju dr. Josip Hubad, v Prevaljah Rikard Koropec 4-I; sreski podnačelniki dr. Ludvik Klopčič v Celju, Dragotin Trstenjak v Konjicah, dr. Peter Vavpotič v Ptuju, dr. Ferdo Kartin v Šmarju pri Jelšah in Gustav Lipovšek v Murski Soboti 4-I.

Ljudska univerza v Studencih.

V četrtek dne 16. tm. ob 19. (7.) nadaljuje v prostorih nekdanjega kina pri Senici g. dr. Travner svoje predavanje o čarovniških procesih. Zadnje predavanje je bilo splošno kot uvod; tokrat pa namerava g. predavatelj točno opisati nekatere izmed teh žalostnih procesov, ki so se dogodili v naših krajih. Zato je pričakovati še številnejše udeležbe kakor je bila zadnjič. Vstop je prost ter dovoljen le odraslim. —

Prijatelj konjske opreme.

Aretiran je bil včeraj 23letni brezposelni sedlarski pomočnik Anton Lešnik, ki je v noči od 11. na 12. tm. ukradel pri pos. Paru na Pobreški cesti konjske kamate v vrednosti 500 Din, v noči od 12. na 13. pa iz hleva pri Nassimbeniju dvojne konjske vajeti v vrednosti 200 Din. Dejanja prizna. Naknadno se je še ugotovilo, da je jeseni pri Mariborski mlekarni izvabil pod pretvezo, da ga pošilja neka tvrdka 2 kg ementalskega sira. Oddan bo sodišču. —

Klavirski večer

v petek, 17. tm. Profesor Anatol Vietinghoff si je izbral za svoj tokratni nastop sledeči spored: 1. F. Liszt: Funerailles. 2. F. Liszt: Legenda št. 2. 3. A. Scriabine: Sonata op. 23 (dramatico. Allegretto. Andante. Presto con fuoco). 4. J. Marx: Balada. 5. L. Godowsky: Simfoniška metamorfoza Joh. Straußovih tem (valčkova parafraza). — Kakor razvidno, obsega koncert seriozen program in vabimo občinstvo, da v največjem številu poseti nastop odličnega umetnika, da bo dostop mogoč vsakomur, so se odredile izredno nizke cene

Ootvoril sem nov SANATORIJ v Mariboru, Gosposka ul. 49
(tik gimnazije), tel. 2358. Sanatorij je moderno urejen, zlasti za operativne slučaje, ima centralno kurjavo, vsaka soba toplo in mrzlo vodo. Ditermija, višinsko solnce, ultra-,rdeča žarnica, tonizator. Izbira zdravnikov povoljna. Cene zmerne. — **Primari dr. Černič.** 87

Torek 14. **Torek 14.**
Velika kavarna
Tombola
v denarnem dobitku. Koncert tenorista gosp. Maljute. 131

Kavarna »Astoria«.

V torek, dne 14. t. m. ob 21. uri koncertni večer virtuozinje na glasovirju gospe Nine Ilnicke ter tenorista gosp. Nikole Nagačevskega. — Vstop prost. — 118

Sestanek Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije

se bo vršil v klubski sobi hotela »Mariborski dvor« danes, z začetkom ob 20. uri. Dnevni red socijalna zakonodaja. —

Narodna strokovna zveza, podružnica Maribor

ima v nedeljo 19. januarja ob 10. uri v kmetski sobi Narodnega doma svoj redni občni zbor. Ker bo delegat iz Ljubljane podal izčrpno poročilo o delavskem vprašanju, vabimo vse narodne delavce, da se občnega zbora udeleže. Odbor. 133

Olepševalno društvo za magdalensko predmestje

ima v sredo 22. januarja ob 20. uri v gostilni Friedau Tržaška cesta 1 svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Ker se vabila ne bodo razpošiljala vabimo tem potom vse člane, da se občnega zbora udeleže. — Odbor 134

Boljševiški predhodniki falzifikatorja Windischgraetza

TAJNOSTI BOLJŠEVIŠKE REVOLUCIJE IN DIKTATURE NA MADŽARSKEM

Med najzanimivejša poglavja poprevratne dobe v Srednji Evropi spada nedvomno zgodovina madžarske sovjetske diktature. Ker je madžarska boljševiška ekskurzija na Slovaško in v Prekmurje še tudi danes med predmeti, ki tvorijo podlago odškodninskih zahtev in se razpravljajo v reparacijskih problemih, ne bo odveč, ako malo pogledamo nazaj v to dobo. Zlasti namreč češkoslovaška vlada v reparacijski komisiji zastopa stališče, da je boljševiški vpad na Slovaško bil pravcata vojna, vodena proti določbam dogovorov iz l. 1918 v Padovi in Beogradu, in da je madžarska država dolžna plačati škodo na življenjih, zdravju in imetju. Madžari pa nasprotno zastopajo stališče, da je to bilo zasebno podjetje zločincev in roparjev, ki so se nasilno polastili državne moči. Vendar pa se madžarsko stališče ne more vzdržati, ker je po neštetih zgodovinskih dokumentih dokazano, da je ves birokratski aparat, ves častniški zbor z generalnim štabom na čelu, da je vse oficijelno zastopstvo Madžarov soglašalo z boljševiškimi ekspedicijami na sever in jug.

Nedavno pa je na Dunaju izšla nemška brošura »Revolučni tisk novčanic«, ki jasno dokazuje, da je naša gornja trditev resnična. Knjižico je pisal Maks Faragó, bivši višji kontrolor peštanskega glavnega zavoda Avstro-ogrske banke, ki si je že pred vojno stekel ugledno ime v madžarski literaturi in publicistiki s študijami, valutno-političnimi in zgodovinskimi, in ki je bil — kakor kaže uvod knjižice — radi udeležbe na boljševiški revoluciji obsojen l. 1920 na 5 let ječe. Knjižico je spisal kot obrambo sebe, v svrho svoje moralne in gmotne rehabilitacije, in dokazuje v njej, da niti disciplinarna komisija, ki ga je spravila ob 20 let službe, niti protirevolučno izjemno sodišče, ki ga je obsodilo na 5 let, nista postopala pravilno in da sta izvršila navaden justični umor. Farago, ki se naziva dobrim madžarskim rodoljubom, in ki išče izgubljene pravice, grmadi dokaz na dokaz za svoje trditve, med njimi mnogo takih, ki segajo preko okvira njegove osebne zadeve.

Tako n. pr. Farago po uradnih dokumentih peštanskega glavnega zavoda A. O. banke dokazuje, da je sovjetska vlada prevzela banko na izrecno prošnjo ravnateljstva banke. Ravnateljstvo je pod vodstvom komisarja Becka na prvo poročilo o predstoječi proklamaciji sovjetske diktature sklenilo, da izroči sovjetski vladi banko z vsem imetjem, in današnji ravnatelj madžarska Narodne banke dr. Fenyes je soglašal s sklepom, da se izroče sovjetski vladi tudi vsi avstrijski bankovci. Od večera do pozno v noč je ravnateljstvo banke telefonično ponovno prosilo sovjetsko vlado, naj zasede banko. Ko je končno ob 3. zjutraj prišel v banko oddelek vojske, je vladni komisar Beck v vsej formi izročil poveljniku banko. Tako je zapisano v zapisniku uradnika, ki je imel v banki nočno inspekcijo, in potrjeno s podpisi vseh ravnateljev.

Zelo zanimiv je spis, kako je drugega dne uradništvo sprejelo boljševiškega komisarja, profesorja Lengyela, in kako se je vsak trudil, prikupiti se novemu šefu. Ko je novi guverner banke Lengyel proglasil, da sovjetska vlada potrebuje denar in da bo v to svrho tudi eventualno treba ponarejati avstro-ogrske bankovce, so uradniki unisono pritrdili, češ da so v banki itak kliševi bankovcev in da so mu za to delo vsi na razpolago. V 16 peštanskih tiskarnah se je pričelo na račun vlade delo s tiskanjem bankovcev. Natisnilo se jih je pa nad 3 milijarde kron. Zelo zanimive podatke vsebujejo nadaljna Faragojeva razkritja o ponarejanju znamk, s katerimi so l. 1919 v ČSR na odlok fin. min. dr. Rašina žigosali bankovce A. O. banke, v svrho nemirov na Slovaškem. Tudi je sovjetska vlada naročila državni tiskarni, da je natisnila krog milijon češkoslovaških kolkov. In kolkovanje madžarskih bankovcev s temi češkoslovaškimi kolki se je vršilo uradno v Pešti v A. O. banki. Farago naziva Lengyela predhodnika Windischgrätza. On tudi trdi, da se je kasnejše ponarejanje francoskih tisočakov vršilo ob sodelovanju madžarske državne tiskarne in Narodne banke, v katero se je prekrstila prejšnja A. O. banka. Naravno je, da so činitelji Narodne banke in madžarske vlade nad temi razkri[illegible] razburjeni. Ali bodo Faragoja, ki se je nedavno preselil na Dunaj, tožili pred avstrijskim sodiščem ali ne, je še odprto vprašanje.

Učinkovita reklama

Mlad angleški romanopisec je spisal roman, čegar vsebina pa je bila vse prej kot zanimiva. Da pa bi kljub temu zbudil zanimanje za svojo knjigo, je prišel pisatelj na originalno idejo. V vseh velikih dnevnikih je objavil ženitno ponudbo sledeče vsebine: »Mlad milijonar, prijetne zunanjosti, muzikaličen, se želi poročiti z mlado damo, ki bi imela enake lastnosti, kakor junakinja romana »Pridobljena l[illegible] zen« od Petra Axworthya«. Uspeh tega inserata je bil popoln. Knjiga je bila namreč v štirih dneh po vseh londonskih knjigarnah popolnoma razprodana [illegible] je danes poverjena mnogim. dana.

Srečonosno jabolko

V neki angleški vasi se je vršila pod božičnim drevesom svatba, pri kateri je igralo neko jabolko romantično vlogo. Pred sedmimi leti je ameriški inženjer Elwod Hocke pomagal nekemu svojemu prijatelju iz Kalifornije pri pakovanju jabolk. V šali je položil pri tem v enega od zabojev kos papirja, na katerem je vabil sprejemnika, naj mu piše. Zaboj je prišel srečno v Anglijo. Odprli sta ga dve dekliči, našli dotični kos papirja in v šali res takoj pisali Hockeju. Izmenjava pisem se je potem nadaljevala več let. Ko pa je prišel Hocke nekoč na konferenco v Cardiff, se je spomnil, da stanuje ne daleč od tam, v Scarboroughu ena od njegovih ljubeznivih dopisovalk. Odpeljal se je tja in zagledal pred seboj že v mlado, izredno zalo damo razvito Any Gledhill. Zaljubil se je v njo, se zaročil in jo za Božič že popeljal domov.

Merjenje velikosti in teže atomov

Docentu na dunajskem fizikalnem insitutu dr. Stetterju se je posrečilo, izpopolniti metodo angleškega učenjaka Pettersona, kako se meri velikost in teža atomov in njihovih razbitih delov. Stetter pušča atome skozi cevi, skozi katere prehaja izmenoma električni tok. Ko število električnih utripov doseže milijon, izlete atomi iz cevi v ravni črti in sicer z brzino, ki odgovarja času med obema fazama električnega toka. Tedaj nastane močno magnetsko polje in skrene atome z njihovega ravnočrtnega leta. Po veličini teh okretov se računa velikost in teža atomov. Na ta način je v tem polju našel tudi drobce razbitih atomov, za katere poprej ni vedel.

Iz Amerike prihajajo poročila o hudi zimi. V zapadnih delih Kanade je padla temperatura na 37 do 43 stopinj Celzija pod ničlo, v San Salvadorju celo na 62 stopinj Celzija pod ničlo. Na drugi strani pa poročajo iz Stockholma, da je v tamošnjih krajih letošnja zima dozdaj najmilejša, kar jih pomnijo 140 let. Ob Baltskem jezeru ni ne snega ne ledu.

Desetletnica veljavnosti versailske pogodbe

je bila 10. tm. Ob tej priliki je bil v Haagu banket, ki so se ga udeležili delegati haaške konference in zastopniki tiska. Na banketu sta izjavila francoski min. predsednik Tardieu in nemški zunanji minister dr. Curtius, da bosta krepko nadaljevala delo za utrditev miru.

Sokolstvo

O sokolski mamici

Pod tem naslovom je prinesel »Sokolský Věstník«, oficijelni organ Čekoslov. obce sokolské, v svoji letošnji 1. številki zanimiv feljton, ki ga prinašamo v prevodu. Glasi se:

Ko smo si v redakciji Vestnika dejali, da se poskusimo v novem letniku v sokolskem feljtonu, smo s tem mislili, da poskusimo zagrabljati praviloma zanimive in pomembne pojave, kakor jih često brez reda prinaša burni tok narodnega in osebnega življenja ter da se bomo potrudili izraziti, kako na njih gleda ter kaj more v njih videti sokolski človek. Torej nekako pretrkavanje in prisluškovanje napeti dobi in včasi celo prenapeti po vročičnem vrvežu pestrega in prevratnega modernega življenja. Njega preiskovanje s pronicavimi in nevarajočimi stekli sokolske misli in sokolske prakse. Razpoznavanje njegovih napak in lečenja teh, ako možno očuvanje pred njimi, preidoče, preventivno. A včasi tudi brezobzirni vrez operativnega noža, vodenega po mirni ter hitri roki z iskrenim srcem in hladnim razumom. Včasi pa zopet zadovoljno, potrepanje na rame preiskovanega subjekta: vse v redu!

Ko smo se torej prvič razgledovali po tej pestri žetvi minulih dni, iščoči najzanimivejši predmet, na katerega bi najprej namerili svoj sokolski drobnogled, smo se v duhu vzradovali. Ne volitve, ne dolgi in težki porod republikanske vlade, ne reparacije, niti poslednja pozornost vzbujajoča afera na obzorju našega milega javnega življenja — nič od tega vsega: prost dopis, napisan s težko roko in neumetnim slogom na četrtinki običajnega pisarniškega papirja, je trenotno vzbudil našo pozornost in izsilil takorekoč avtomatično odločitev: z ničimer drugim ne moremo začeti boljše svojega sokolskega feljtona!

To je dopis, katerega nam je poslala mamica sedmih sokolskih dečkov, tožeča, da se ne more ž njimi in s svojim atejem vdeležiti našega natečaja najštevilnejših sokolskih rodbin, ker so oni vsi v Sokolu, a ona ni. Priobčujemo njeno izpoved in njeno pritožbo tako, kakor nam je dospela: z vsemi pravopisnimi napakami, z vsem vonjem priprostosti, ki se ne da posnemati, ter blažene odkritosrčnosti.

Cenjeni.

Čitala sem v Vestniku, da bo natečaj rodbin katere imajo mnogo sokoličev rekla sem to možu on pa se noče priglasiti ker prè Mati mora tudi biti toda jaz k temu nisem imela priložnosti bila sem vzgojena v Konopišti na samem in potem sem se z 18 leti poročila danes imamo 7 sokoličev in kakšne sokoliče s telesom in dušo mož je po rodu iz Prage in je tudi bil kot mali vedno sokol rod Zdimerjev je v Pragi dobro znan tam so bratje sokoli eden junak je padel v boju in ima na Letni v sokolovni spominsko tablo bil je profesor. Moji sinovi so

Miroslav	Roba	najmlajši
Karel	Vašik	je 8 let
Oldřich	Tonik	Jiříček

še eden junak je v vojni umrl in ta se je imenoval Frantina najstarejša je bila hčerka tudi sokolica ali omožila se je v Srbijo zadostuje teh 7 sinov mislim ker je danes malo ljudi ki imajo toliko otrok a vedno se imamo z možem radi bodi to življenje slabo [illegible] dobro

Na zdar

Bety Ždimerova

Mila, draga mamica sedmih Sokoličev, res da niste imeli pravice udeležiti se našega natečaja; bratci so to strogi, vnaprej določeni predpogoji. Vendar pa si na prvi mah odnašate ceno: ceno »izven natečaja«, ceno za čisto, skrbno in ljubeznivo srce soproge in matere . . . In ko bo enkrat razpisan natečaj za **srečno** češkoslovaško rodbino, se bodete mogli udeležiti tega natečaja sigurno ter zmagovito . . . Za to nam je porok zaključek Vašega dopisa.

Toda da bi tudi pri zadnjem našem natečaju od nas ne izšli prazni — sprejmite vsaj naše čestitke k temu dopisu. V dobi vodljivih zračnih ladij, letajočih krog zemeljske krogle, v dobi jazzbanda in raket v vsemirje je Vaš dopis idila, odpočinek, oaza, kjer nahaja duh, razpaljen po vročični življenski borbi, osvežujočo tihoto in hlad gozdnega vira. Res, da niste imeli priložnosti za pravilno obiskovanje telovadnice; med tem ko so v njej telovadili Vaši dečki in Vaš mož, ste Vi doma ribali pod in zašili za njih vse perilo . . . In siguren sem, da se je pri tem Vaš dobri, srečni obraz smehljal . . . Niste zavidali svojim najdražjim njihovo osveževanje in krepljenje v telovadnici — Vas je osveževala in krepila misel na njih in ljubezen do njih . . . Privoščili ste jim vse — sami sebi ste privoščili samo skrb in delo . . . In ko Vam je ostal trenotek po delu, tedaj ste ga posvetili spominu na hčerko Sokolico, katero Vam je vzela daljava, na sina junaka, katerega Vam je vzela vojna . . .

Niste hodili k Sokolu, toda storili ste, da so tja hodili Vaši dečki in Vaš mož — to njihovo Sokolstvo je gotovo tudi Vaša zasluga: tega ne zataji nikdo, kdor ve, kakšno moč ima plemenita žena v življenju moževem, kdor pozna oni njen nedosegljivi, edinstveni čar, s katerim deluje že sama njena prisotnost, sama njena eksistenca . . . »Moč ženina je za vlado, ne za boj — in njen razum ni za izumevanje ali tvorjenje, nego za sladki red, urejevanje in odločevanje. Ona vidi lastnosti stvari, njihove pogoje in mesta, kamor spadajo.« »In kamorkoli prava žena pride, povsod jo obdaja njen dom. Imej bodisi le zvezde nad glavo, naj žari v mrzli nočni travi samo eden ogenj pri njenih nogah: vendar je tam dom, kjerkoli je; in razprostira se krog plemenite žene na daleč, krasnejše, nego če bi imel cedrov strop ali če bi bil zlato poslikan, ter razliva na daleč svojo mirno luč za one, ki bi sicer bili brez doma.«

Izročite, prosim Vas, tudi svojemu soprogu in svojim sedmim dečkom naše čestitke: čestitke k temu, da imajo takšno ženo in mamico **sokolsko** mamico, **po** svojem **življenju** sokolsko, tudi če nima legitimacije Sokolskega društva . . .

In ko smo že pri teh čestitkah — ki so, verujte! poštene in odkritosrčne, — tedaj hočemo želeti nekaj tudi sebi in svojemu narodu: da bi nam dala Usoda mnogo takšnih žen, takšnih mamic, kakor ste Vi! Žena je stražarica rodbinskega življenja in rodbina, urejena rodbina je temelj naroda in države. Stražite nam, mamica Ždimerova, Vi in Vam podobne dom in državo! N.

(Priredil M. K—č).

Sport

Iz zimskosportnega podsaveza.

Seje odbora zimskosportnega podsaveza se vršijo odslej redno vsak četrtek ob 20. uri v lovski sobi hotela »Orel«.

Iz LNPja.

Po službenih objavah Ljubljanskega nogometnega podsaveza se začenja prvenstveno tekmovanje v Ljubljani dne 16. marca. Finale med mariborskim in ljubljanskim prvakom se bo vršil dne 4. in 11. maja. V Mariboru se začne prvenstvo dne 16. marca, semifinale med celjskim in marimorskim prvakom dne 13. in 27. aprila.

Zimske igre v Davosu.

Na progi 30 km se je vršil včeraj smučarski štafetni tek od Parsena do Davosa. Prijavljeno je bilo trinajst stafet. Rezultati so bili sledeči: 1. Nemčija 2.52.13.6; 2. Češkoslovaška 2.53.27.8; 3. Avstrija 2.55.17; 4. Italija 2.57.11.6; 5. Švica 3.10.19.8. Kot predzadnji so prišli jugoslovenski akademiki v času 3.43.37!

Tekmovanje za prvenstvo bobsleigha. Dolžina proge 2.650 m. 1. Dondeli (Nemčija) 12 min. 8.78 sek. 2. Adio (Rumunska) 12.25.50; 3. Alala (Italija) 12.33.10; 4 Fliegende Holländer (Holandija) 12.45.52.

Tekmovanje smučarjev po sposobnosti: 1. Otto Lantscher (Avstrija); 2. Leubner (Avstrija); 3. Weber (Švica); 4. Reinl (Avstrija).

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starih Benetk 259

Ko je Skalabrino zapalil netilo v smodnišnici admiralske ladije, se je vrnil na krov. V vsesplošnem tumultu in neredu se nihče ni zmenil zanj. Sicer pa je bil oblečen kakor mornarji na ladiji. Prišel je na krov ravno v trenotku, ko so častniki, odgovarjaje Altierijevemu klicu, podili vojaštvo na kopno.

Skalabrino se je obrnil proti tistemu koncu krova, ki je ležal temu kraju nasproti; suvaje s komolci in s pestmi si je napravil pot skozi gnečo.

To pa je delal brez posebne naglice, kakor da bi upal na tihem, da morda vendar ne pride o pravem času do kraja.

In vendar je prišel!...

»Dobro!« je zamrmral, »Menda ni volja božja, da bi poginil že zdaj!«

Zavihtel se je čez rob in skočil v morje.

Trenotek nato se je ladija odprla kakor žrelo ognjenika.

Skalabrino je ostal pod vodo dalje nad eno minuto; saj je bil dober plavač in potapljalec.

Ko je priplaval do nabrežja, je videl takoj, da je Altieri izgubljen. Videl ga je bežati.

Planil je za njim.

»Ta lopov mi ne uide,« je dejal sam pri sebi.

Altieri je bežal do svoje palače. S par skoki je dospel do Leonorinega stanovanja; z nogo je vlomil vrata ter zdirjal po sobanah.

»Odšla je! Odšla!« je zakričal.

Naenkrat pa se je domislil, da je Leonora spremljala kosto svojega očeta.

Sluge so se ravnokar vrnili.

»Kje je gospa?« jih je vprašal.

»Na Olivolskem otoku,« so odgovorili, prestrašeno zroči na okrvavljenega in raztrgana gospodarja, ki je bulil vanje z brezumnimi očmi.

Altieri je zdirjal proti Olivolskemu otoku.

Dvajset minut nato je bil pri hiši; planil je na vrt, pobil s pestjo starega Filipa, ki mu je hotel zapreti pot, in udrl v ctednico.

Leonora je kriknila v naročju starega doža:

»Varujte me, oče! Vzdramite se, doževska visokost! Na pomoč!...«

S silno in hkrati rahlo gesto je starček objel Leonoro z levo roko ter iztegnil desnico, rekoč:

»Kdo prihaja?... Kdo je razbojnik, ki se drzne groziti ženski?«

»Jaz!... Jaz, Altieri!«

»Kaj hočete?«

»Svojo ženo hočem imeti!«

»Vašo ženo!« je ponovil stari Kandiano z neskončnim strmenjem človeka, ki se budi iz dolgega sna.

Da .. ti nagli sunki to dalnje kričanje, klicanje Leonore, njen žalostni, genljivi glas, ko je klečala pred njim in mu pravila svojo nesrečo, vsi ti silni občutki so bili izvršili prevrat tudi v starčkovi duši; razjasnili so popolnoma njegov um, ki so ga bile besede sinove in skrb starega Filipa šele začele dramiti...

»Svojo ženo!« je ponovil Altieri.

»Spravi se s poti, starec! In zahvali se Bogu, da te varuje tvoja blaznost! Toda, pri vseh hudičih, varovala te ne bo dolgo, ako...«

Altieri ni imel časa, da bi odgovoril.

Težka roka mu je padla na ramo.

Z besnim krikom se je ozrl nazaj.

Skalabrino je stal pred njim.

»Kaj hočete od mene?« je vprašal Altieri s hripavim glasom.

Istočasno je skočil k trofeji na bližnji steni, snel dvoje bodal, vrgel enega Altieriju pred noge in obdržal drugega v roki.

Altieri ga je pobral.

Z naglo in točno kretnjo se je postavil Skalabrino med generalnega kapitana in skupino, ki sta jo tvorila Leonora in Kandiano.

Stari dož se je bil vrnil na svoj prostor v naslanjaču, in njegovo prazno oko je zrlo naravnost, kakor da hoče opazovati sunke, ki si jih bosta zadajala nasprotnika.

Leonora je klečala pred starcem in skrivala glavo med njegovimi koleni, da ne bi videla tega boja...

Altieri je bil pobral bodalo.

Šele zdaj si je dodobra ogledal Skalabrina, njegovo orjaško postavo, njegov mirni obraz in njegove zmočene lase, ki so se držali čela.

Orjak je stal v nastopu in čakal.

Altieri je trenil, kakor da hoče navaliti nanj.

Toda njegov gib se ni dovršil.

Morebiti je razumel, da je njegova usoda itak zapečatena.

Morda je vlil strašni pogled na Skalabrina smrtno maloupnost v njegovo dušo.

Obrnil se je k Leonori in dejal tragično, s potrtim glasom, krčevito se tresoč po vsem životu:

»Umrem; bodite srečni, ker bo moja smrt v vašo srečo... Toda umiraje vas preklinjam... bodite srečni, a bodite prokleti v svoji sreči!...«

Brezupno je pogledal nanjo in si z vso močjo zasadil bodalo v prsi.

Še kratek hip je stal pokoncu, opiraje v Leonoro oči, polne besnega sovraštva.

Nato se je zavrtel mahoma sam okrog sebe in se zrušil mrtev na tla.

Njegove oči so ostale odprte, in zdelo se je, da se kristalizira v njih čuden, preteč izraz, kakor da stresajo mrtvega Altierija še vedno ista čuvstva, ki so ga vodila v njegovem življenju.

Skalabrino je vrgel bodalo od sebe ter stopil k prepadeni, drhteči Leonori.

»Gospa...« je dejal rahlo, »vse je končano... osvobojeni ste...«

»Kdo ste vi?« je vprašal stari Kandiano.

»Prijatelj njegove visokosti Rolanda Kandiana... prijatelj gospe... in prijatelj vaš...«

»Roland!« je vzkliknil starec z glasom, v katerem je trepetala bolest — in torej žarek razuma — »Roland!... Kje je?... Kje je moj sin?...«

»Vaš sin!« je kriknil Skalabrino razburjeno. »Prav pravite: vaš sin!... Ah, torej se spominjate!... Zavedate se!... Bogu bodi hvala!«

Dve solzi sta se potočili počasi po velem licu starega doža, ki je sklonil glavo.

»Boljše bi bilo zame, da se mi nikdar ne bi bil vrnil spomin!... Ah da, spominjam se!... In spominu, ki se dviga liki mrtvaška zarja iz moje noči, vidim zgolj žalost, smrt in strahoto... Moj sin! Moj sin! je nadaljeval ihte. Ah, on gotovo zdihuje globoko kje v temni ječi!... Moj sin!... Roland, Roland, kje si!«

Skalabrino je hotel izpregovoriti, povedati vse, kar je vedel, Rolandov beg, njegovo dolgo borbo, njegov upor proti Foskariju...

Ta hip pa sta stopila dva moška v sobano.

Prvi je bil stari Filipo.

Drugi je bil Žaneto.

Žaneto je stopil naravnost k Skalabrinu, rekoč:

»Nujno moram govoriti z gospodarjem.«

»To pismo imam zanj.«

»Daj ga sem!«

Skalabrino je vzel pismo — pismo, ki ga je pisal Aretino po narekovanju Dandola ob njegovi smrtni postelji. Prehitel ga je z očmi; komaj se je premagal, da ni zakričal od razburjenja...

»Vidva,« je dejal Žanetu in Filipu, »pazita na gospo... ne pustita je ven... ne ganita se od nje...«

Nato je prijel starega Kandiana za roko:

»Vedeti hočete, kje je vaš sin! Dotakniti se ga hočete, videti ga z rokami, s poljubi... ker ga ne morete videti z očmi... Dobro, pojdite z mano...«

»Moj sin! Moj sin!« je vzkliknil dož z zasoplim glasom. »Pojdiva! Pojdiva!...«

»Oče, ne zapustite me!« je zaihtela Leonora.

»Pojdiva! Pojdiva!« je ponavljal Skalabrino, vlekoč starčka s seboj, dočim je z očmi še enkrat priporočal Filipu in Žanetu, naj pazita skrbno.

Leonora, še vedno na kolenih, je naslonila glavo na stol; njena krepka natura se ni mogla dalje braniti onemoglosti; začela je jokati... jokati brez konca.

Filipo pa je z močjo, podesetorjeno od razburjenja, zagrabil Altierijevo truplo in ga zavlekel iz hiše...

XXXVI.

Foskarijeva kazen.

Vrnimo se zdaj na Most Vzdihljajev.

Foskari je sedel priklenjen na kamnitem stolu, kamor je bil on pred devetimi leti priklenil doža Kandiana, da mu naloži strašno muko oslepljenja.

Toda tudi zdaj ga ni zapustil njegov ponos.

Njegov pogled, prepojen z divjim izrazom sovraštva, se je upiral v Kandiana.

Krinka veličastne vedrosti, s katero je toliko časa zakrival svoj obraz, je bila padla.

Zdaj, ko mu ni bilo treba več skrivati, se je kazala njegova besno častihlepna natura v še krepkejšem reljefu. Ponos je gospodoval v njegovih ostro zarisanih črtah.

Njegovo orlovsko oko se ni umaknilo Rolandovemu pogledu; bilo je poln divje veličine, ki je nikoli ni kazal tako očitno, dokler je izvrševal v Benetkah kraljevsko oblast.

Toda silna in jasna preprostost Rolandovega vedenja je še prekašala Foskarijevo dostojanstvo.

Sodnik in obtoženec, obadva sta bila vredna drug drugega.

»Foskari,« je dejal Roland, »besede bi bile brez pomena. Jaz predstavljam tu človeka, ki ste ga uničili v polnem cvetu njegove sreče, samo da zadostite svoji želji po samodrštvu. Jaz stojim tu kot sin Kandiana, ki ste ga vi prijeli, oslepili ga ter ga vrgli zapuščenega in revnega na samotno cesto, obsodili ga v bedo in ga pahnili v blaznost. Razumejte me dobro: jaz nisem sodnik. Sin sem. Kaj mi imate odgovoriti?«

»To, da ravnate prav, če maščujete svojega očeta.«

»Res, Foskari, sovražim vas kot človeka, ki je pogubil starega moža, ki ni storil nikomur nič žalega. Moja volja je, pripraviti vam isto muko, ki jo je moral trpeti moj oče zaradi vas, Foskari, poglejte me dobro. Moj obraz se bo vam prikazoval v brezskončni noči vašega kesanja. Kajti oslepljei boste, kakor je bil oslepljen moj oče, vrženi na samotno cesto, kakor je bil vržen moj oče, ter izročeni posmehovanju in beraštvu, kakor moj oče.«

Mali oglasi, ki služijo poslovne in socijalne namene splošnosti: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 5·—

Mali oglasi

Ženitve, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10·—

Dame pozor!
Škornje po najnovejšem modelu. Zmerne cene. Izdeluje Govedič, Frankopanova ulica 10. Delavnica za popravila vseh gumijastih čevljev. 37

Ste li svoj denar zavrgli?
20% kronski boni (katere ste prejeli pri žigosanju kronskih bankovcev) se po najkulantnejši ceni kupujejo. Prometna bančna družba, Maribor, Cankarjeva ulica 14. 51

Prodam kožuh za potovanje,
moške obleke in plašče, zbirko znamk ter pisalni stroj. Židovska ulica 4. 129

Čisto sobo meblovano
za eno ali dve osebi takoj oddam. Židovska ulica 4. 128

Oddajo se
pomije. Kolodvorska restavracija. 97

Kdo bi vedel
kje se nahaja sedaj 19letna Marija Markuš iz Sv. Martina-Korena, naj naznani proti nagradi pri Šušteriču, Krčevina 139. 102

Krasno dvosobno stanovanje
v bližini glavnega kolodvora oddam proti letni najemnini. Naslov pove uprava lista. 118

Perica išče pranje.
Naslov v upravi lista. 126

Solidnega gospoda
sprejmem takoj na hrano in stanovanje. Tattenbachova ulica 20, pritličje, levo. 121

Garderoberko za par ur čez dan
išče Velika kavarna. Informacije od 21. ure naprej. 130

Prazno sobo išče šivilja
v mestu s separiranim vhodom. Ponudbe pod »Gospodična« na upravo lista. 127

Meblirano sobo v vili,
strogo separirano, električna luč, oddam takoj gospodu za Din 250. Čopova ulica 10. 132

Nepremočljive gojzerje
dobite poceni v »Brzopodplati«, Tattenbachova ulica 14. 3091

Še je čas,

da si zasigurate srečko

drž. razr. loterije. I. žrebanje bo 16. t. m. Brez srečk ne more nikše čez noč obogateti in priti do blagostanja. S srečko pa je to mogoče. Ne ostanite brez srečk! — Srečke se dobijo v

upravi »JUTRA« in »VEČERNIKA« v Mariboru, Aleksandrova cesta 13.

Poiskusite naše nove pekarske specijalitete

kakor: **Stole a la cokosette,** sijajne v okusu in trajne
Samostanske rogljičke iz francoskega testa
Pravi tirolski sadni kruh (ni za zamenjat z drugimi izdelki) v vsaki velikosti, trajen
Gasteinski prepečenec v vseh oblikah, izvrstno čajno pecivo, veselje vsake gospodinje
Pravi opatijski prepečenec, izvrstnega okusa
in naši vsestransko znani in priljubljeni **orehovi rogljički, požunjski upognjenci in vinske paličice, venčasti kolači itd.**

Preprodajalci popust!
Pošilja se na vse strani!

Pekarna Schmid, Maribor, Jurčičeva ulica 6

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: Fran Brozovič v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik Stanko Detela v Mariboru.